

Kiasma

A man with a beard and short hair, wearing a black coat and a dark scarf, is leaning against several white vertical poles. He is looking towards the camera with a slight smile. The background shows a cityscape with buildings and a construction crane under a clear sky. The ground is light-colored with some dark spots, possibly snow or sand. The overall scene is brightly lit, suggesting daytime.

41 · 2009 vol. 12

Keskellä Berliiniä
Kokoelmien jäljillä
Näkymätön todellisuus

Taide ja näkymätön todellisuus

Marita Liulian Choosing My Religion -näyttelyn myötä uskonnollinen tematiikka ja kuvasto symboleineen asettuu esille Kiasman viidenteen kerrokseen. Taiteilija on tutkinut maailman pääuskontoja ja perehtynyt niiden esittämiseen taiteen keinoin jo usean vuoden ajan. Helsingin metropoliitta Ambrosius Suomen Ortodoksisesta kirkosta innostuu pohtimaan taiteen ja uskonnon suhdetta näyttelyn avautumista odotellessa.

Eri uskontojen esitleminen nykyaiteen keinoin nykyaiteen museossa ei ole kovin tavanomaista. Nyt se on varmasti ajan-kohtaisempaa kuin koskaan. **Metropoliitta Ambrosius** lähestyy aihetta kiinnostuneena toteamalla, miten jokainen uskontojen esittely on myös kannanotto. "Fundamentalistissävyyiset tahot voivat näyttelystä hermostua, mutta sitä ei kannata eikä pidä nähdä riskinä. Mielestäni tämä uskontojen kohtaaminen, joka nyt on ollut hyvin vahvasti esillä monella foorumilla, eri näkökulmista, on taiteen piirissä tai ainakin näin näyttelyissä ollut aika vähän esillä. Kiasma on ajan hermolla, koska uskontojen kohtaaminen on pääsääntöisesti

dialogia, vaikka siihen liittyikin dialektiikkaa ja jännitteitä joidenkin uskontojen välillä." Jännitteet nousevat Ambrosiuksen mukaan ensisijaisesti muista, usein yhteiskunnallisista kysymyksenasetteluista, ei niinkään uskontojen omista sisäisistä prinssiipeistä.

TAIDE, USKONTO JA TRENDIT

Futurologit ovat ennustaneet taiteen ja uskontojen nousua. Esimerkkinä metropoliitta Ambrosius siteeraa **John Naisbittia**, joka kirjoitti jo 1980-luvulla siitä, miten uskonto on yksi 2000-luvun suurista megatrendejä. Toisena megatrendinä Ambrosius mainitsi taiteen. Hän pitää

taidetta upeana välineenä näkymättömän kuvaamiseksi. "Ortodoksinen kirkko on halki historian käyttänyt hyvin vahvasti taiteen ilmaisukeinoja. Siinä, missä lännen kirkko on käyttänyt enemmän kirjoitettua ja puhuttua sanaa sekä loogista argumentointia, on idän kirkko käyttänyt kuvaa, draamaa ja musiikkia." Hän odottaa kiinnostuneena, millaisia yhteyksiä ja kontrasteja näyttely tulee esittämään meidän 'eurooppalaisen' uskonnon ja esimerkiksi idän uskontojen vuoropuhelusta.

KESKUSTELUA JA KOHTAAMISIA

Metropoliitta Ambrosius pitää keskustelun herättämistä yhtenä nykyaiteen keskeisenä tehtävänä. Taiteen on mahdollista "auttaa meitä dialogiin ja tiedostamaan ja näkemään enemmän, syvemmin, kuulemaan enemmän ja siten kokoamaan itseämme holistisemmin tunnistamaan paremmin myös omia mustia aukkojamme." Taiteen ja uskonnon kohtaaminen Kiasmassa on erityisen mielenkiintoista. "Meidän eurooppalainen uskontomme on niin kovin tyhjiin puhdistettu näkymättömästä todellisuudesta. Enkeleitä ei monille eurooppalaisille kristityille ole muualla kuin joululauluissa, pyhimyksiä ei ole enää missään ja reliikit ovat vanhanaikaisia. Kaiken kaikkiaan näkymätön maailma on karissut pois."

NAINEN USKONNON MAAILMASSA

Marita Liulia on kertonut esittelevänsä näyttelyssään myös naisen asemaa eri uskonnoissa. Ambrosius huokaa ja toteaa, että "useimmissa uskonnoissa naisen asema on ollut alisteinen. Uskonnothan ovat pääasiassa olleet miesten maailmoita ja näkeehän sen, että kristillisissä kirkoissa pyhimyksistä suurin osa on miehiä. Miehet edustavat muutenkin hierarkiaa."

Naisen asema heijastaa Ambrosiuksen mielestä niitä yhteiskunnallisia rakenteita, ja sitä historiaa, mikä meillä on eri kulttuureissa, ei pelkästään uskonnon sisäistä syvintä olemusta. Vähän työläntyneenä hän jatkaa, ettei "meidän saavutuksemme tässä asiassa ole kovin kehuttava, jos katsoo kirkkojen ja uskontojen historiaa."

ELÄMÄN PERUSKYSYMYKSIÄ

Metropoliitta Ambrosius on käynyt lukemattomia kertoja Kiasmassa. Uuden näyttelyn avajaisiin hän myös lupaa tulla, jos suinkin vain aikatauluiltaan pääsee. "Tätä uutta näyttelyä tarvitsee ja on myös kiinnostava analysoida ystävien kanssa."

"Taiteilija on kiinnostunut näistä kysymyksistä henkilökohtaisesti, sillä nämä ovat ihmisen peruskysymyksiä. On paljon voimallisempaa, jos ja kun näyttely ja teokset ovat taiteilijan eli yhden ihmisen näkökulma, koska muuten näyttelystä tulee helposti sosiologiaa."

jatkuu sivulla 19

Taiteilija Marita Liulian ajankohtaisen projektin lähtökohtana ovat maailman pääuskonnot. Monimuotoisessa teoksessa liittyvät toisiinsa kristin-usko, juutalaisuus, islam, sikhiläisyys, hindulaisuus, buddhalaisuus, kungfutselaisuus, taolaisuus ja shintolaisuus. Laaja kokonaisuus luo uusia yhteyksiä tutkimuksen ja eri taiteenalojen välille.

Taiteilija uskontoja jäljittämässä

Liulia on rajannut projektinsa käsittelemään uskontoja sinänsä ja – toisin kuin mediat – keskittynyt niiden positiivisiin pyrkimyksiin. Hän kertoo jättäneensä tietoisesti uskontoihin liittyvän politiikoinnin muille, samoin kuin uskonnon ja talouden yhteyksiin liittyvät näkökulmat. Teoksen koodisanat ovatkin "kauneus ja viisaus".

Taiteilija hyödyntää valokuvissaan, maalauksissaan, installaatioissaan ja mediateoksissaan uskontojen keskeisiä symboleja, värejä, muotoja ja kertomuksia. Hän tarjoaa omintakeisen ja erityisesti naisen näkökulman eri uskontoihin. Suvaitsevaisuutta ja moniarvoisuutta korostavassa näyttelyssä uskontoja tarkastellaan tasavertaisina valinnan mahdollisuuksina.

Katsoja voi vertailla uskontojen yhteisiä päämääriä ja tutkia uskonnollisia järjestelmiä osana inhimillistä kulttuuria. Avaimena näyttelyyn ja eri uskontojen maailmaan on kirjana ja verkkosivustoina julkaistava tietopaketti sekä näyttelyn synnystä kertova dokumentti. Uskonnot ovat syntyneet vastatakseen kysymyksiin, kuten esimerkiksi: Miten maailma on syntynyt? Millainen on jumala? Mikä ihminen on? Mitä on elämä?

NAINEN MIEHEN ROOLEISSA

Laajassa valokuvasarjassa näkökulmahenkilö on taiteilija itse. Marita Liulia on kuvannut itseään eri uskontojen perinteisiin kuuluvissa asuissa tai tunnuksissa, niin miehen kuin naisen rooleissa: "Choosing My Religion -valokuvateosteni nainen on usein oppinut tai tutkija. Taiteessa tämä on mahdollista, muttei juurikaan uskontojen todellisuudessa. Naisen tärkein tehtävä uskonnoissa on siirtää miesten luoma ja määrittelemä usko mahdollisimman muuttumattomana sukupolvelta toiselle. Naiset eivät voi harjoittaa uskontoa samalla tavalla kuin miehet. Uskontojen sukupuoli tulee vastaan kaikkialla ja kaikissa kulttuureissa."

Henkilökuvien lisäksi sarjassa on kuvia luonnosta, arkkitehtuurista, pyhiinvaelluskohteista ja uskontoihin liittyvistä esineistä. Installaatioiden mate-

Helsingin metropoliitta Ambrosius

PIRE MIKKANEN / KKA

Kansainvälisesti tunnettu ja palkittu suomalaisen mediataiteen edelläkävijä Marita Liulia on syntynyt Perhossa vuonna 1957. Asuu ja työskentelee Helsingissä.

Tunnetuimmat mediateokset: Jackpot (1991), Maire (1994), Ambitious Bitch (1996), Son of Bitch (1996) sekä Tarot (2000–2004). Yhteistyötä esitystaiteen saralla muusikko Kimmo Pohjosen kanssa (Manipulator ja Animator) sekä tanssija ja koreografi Tero Saarisen kanssa (Hunt).

www.maritaliulia.com/cmr

riaalina on käytetty eri uskontojen kirjoja, huonekaluja, kulttiesineitä ja matkamuistoja. Esillä on myös taiteilijan käyttämää tutkimusmateriaalia sekä kuvauksissa käytettyjä pukuja ja koruja.

MAALAAMINEN MEDITAATIONA

Uutena aluevaltauksena Marita Liulia esittelee vuoden 2008 aikana syntyneitä suuria maalauksia, jotka puhuvat näyttelyn teemasta syvän symbolisen kuvakielen kautta. Liulia pyrki luomaan merkityksillä ladattuja monitulkintaisia kuvia, joiden innoittajana toimi uskonnollinen taide. "Maalaaminen oli eräänlaista meditaatiota, jossa taideteos syntyi oman kehoni ja mielen yhteydestä. Maalasin isoja kankaita usein paljailla käsilläni, jotta hauras yhteys ei katkeaisi", kertoo taiteilija teostensa synnystä. Näissä maalauksissa, samoin kuin tanssija Virpi Pähkisen tätä näyttelyä varten toteuttamassa koreografiassa Jumalattaren paluu, korostuvat vahvasti uskonnon kehoon ja tunteisiin vetoavat aspektit.

MATKA USKONTOJEN MAAILMAAN

Uskontotieteilijä Terhi Utriainen on verrannut Choosing My Religion -projektia tutkimusmatkaan ja monen uskonnon yhteiseen pyhäkköön. Teos pohjautuu pitkään ja perusteelliseen taustatutkimukseen, jota taiteilija on tehnyt eri puolilla maailmaa. Tavoitteena ei kuitenkaan ollut uskontojen maailman tieteellinen analyysi tai realistinen dokumentointi. Liulia valitsi ja muokkasi aineistoaan ja sen esitystapaa taiteilijan luovalla vapaudella.

LOSING MY RELIGION

Uskonnollisen sitoutumattomuutensa Liulia näkee helpottaneen hänen työtään niin taiteilija kuin tutkijana. Viittaus R.E.M. -yhtyeen lauluun Losing My Religion kertoo jo hyvin nuorena tehdystä elämäntarkastusvalinnasta. "Uskontoja tutkiessaan voi myös menettää uskonsa. Kulttuu-

reja on kuitenkin vaikea ymmärtää jos ei ymmärrä uskontoja. Tämä on ollut oma lähtökohtani." Liulia kutsuu näyttelyssään ihmiset leikittelemään ajatuksella siitä, minkä niistä valitsisi tai millaisen uskonnon niiden osista itselleen rakentaisi.

USKONTOJEN JA TAITEEN YMMÄRTÄMISESTÄ

Taiteilijan mukaan taidetta ja uskontoa yhdistää tyhjyyden ja merkityksettömyyden, täydellisen kauneuden ja puhtauden tavoittelu. "Nykytaiteilijoita kiehtovat erityisesti buddhalaisuuden eri muodot, taolaisuus ja ortodoksisuus. Nykytaidettaakaan ei voi ymmärtää jos ei tunne uskontoja", hän toteaa. Näyttelyn yhteydessä voi pohtia myös uskonnollisen kokemuksen ja esteettisen elämyksen eroja. Entä miten uskontoja ja niiden arvomaailmaa voidaan tulkita ja ymmärtää taiteen kautta? Ja lopulta: onko myös taide uskon asia?

□ Teksti pohjautuu Marita Liulian ja Terhi Utraisen artikkeleihin Choosing My Religion -teoksessa, jonka on kustantanut Maahenki Oy. Saatavana Kiasma-kaupasta tai verkosta: www.kiasma.fi/shop, www.maahenki.fi tai www.maritaliulia.com

Ola Kolehmainen: Index of Fantasy, Uncanny, and Desire, 2007

© OLA KOLEHMÄINEN

Valokuvataiteilija Ola Kolehmainen löytää yhteyden nyky-Berliinin ja vuosisadantakaisen taiteilijoiden Pariisin välillä. "Uuden ajan henki. Sitä oli Pariisissa ja sitä on Berliinissä. Pariisissa kukki idealismi ja utopiat alkoivat nousta. Berliinissä on tänä päivänä tosin utopiat kaukana." Berliiniläistyneen taiteilijan näyttely on esillä Kiasmassa keväällä.

Berliiniläinen galleristi Helga Bischoff pohtii tämän päivän tilannetta: "Itä-Berliinin tyhjiö oli hyvä kasvu-alue kiinnostavalle taiteelle. En haluaisi olla Pariisissa työskentelevä taiteilija. Kun käyn siellä, aistin menneen, en nykyisyyttä. Kaikki se romantiikka ja nostalgia, samoin kuin Louvren kaltaisten taide-museoiden vaikutus voi olla nykytaiteelle jopa haitallista."

Keskellä on Mitte

Kesellä on Mitte

Berliinin Tuomiokirkko ja Alexanderplatzin tv-torni sijaitsevat entisen Itä-Berliinin alueella

Muurin murruttua vuonna 1989 alkoivat entisen Itä- ja Länsi-Berliinin alueet muovautua uudestaan. Itä kiinnosti taiteilijoita halpojen vuokrien, tyhjien tehdaskiinteistöjen ja muiden taiteen tekemiseen ja esittämiseen sopivien tilojen vuoksi. Taiteilijoiden asetuttua itä alkoi vetää puoleensa trenditietoisien putiikkeja, kahviloita ja klubeja. "Kaikki uusi ja kiinnostava tulee itäpuolelle, erityisesti Mitteen. Entisen Länsi-Berliinin alueet ovat henkisesti köyhtyneet" kertoo Bischoff.

TYÖ IDÄSSÄ, KOTI LÄNNESSÄ

Ola Kolehmainen muutti Berliiniin nelisen vuotta sitten, jolloin tilojen alennusmyynti itäpuolella oli jo ohi. "Entisen Itä-Berliinin alueelta sai työhuoneen, kun pisti lukon oveen. Viimeiset neljä-viisi vuotta tilanne on ollut se, että länsipuolelta asunnon saa halvemmalla. Idästä on tullut niin hip, että kunnollisia asuntoja on vaikea saada edes rahalla. Keskivuokra on korkeampi kuin lännessä, neliöhinnat samoin. Työhuoneiden

vuokrat ovat nousseet tasapuolisesti kaikkialla." Kolehmainen asuu vaimonsa kanssa Schönebergissä. Työhuone sijaitsee entisellä itäpuolella Weissen-seessä.

Kolehmainen mietti ulkomaille muuttoa useamman vuoden. Matka keväiseen Berliiniin vuonna 2004 teki vaikutuksen. Muuttamisen saman vuoden syksyllä mahdollisti Bielefeldin Kunsverainissa pidetyn näyttelyn menestys ja vuoroteltuvapaa vakityöstä television kuva-toimittajana. "Suomesta muuttamisen vaikeuserrointa alensi se, että myös vaimon työasiat selkenivät, eikä meillä ole lapsia. Alkuperäinen suunnitelma oli viipyä Berliinissä yksi vuosi."

Berliiniä puoltaa asuin- ja työpaikkana monet syyt. Kolehmainen on vedostuttanut valokuvateoksensa jo vuosia Düsseldorfissa sijaitsevassa valokuva-laboratoriossa. "Käyn Düsseldorfissa noin kerran kuukaudessa ja viivyn siellä muutamasta päivästä viikkoon. Ennen lensin vedostuttamaan Suomesta. Pääsen autolla

myös kuvauskohteiden luokse. Nykyään käyn ensin ottamassa luonnoskuvat ja palaan tekemään lopulliset kuvat erillisellä reissulla. Matkapäiviä kertyy vuodessa yli 150.”

Käytännön syiden lisäksi Kolehmaista viehättää kaupungin avoin ja hyväksyvä ilmapiiri. Berliinissä ymmärretään taiteilijan ammattia. ”Kun Suomessa kysytään, mitä teen ja vastaan olevani taiteilija, on jatkokysymys yleensä ’Mutta mitä teet työksesi?’. Täällä tarkentava kysymys on ’Millaista taidetta teet?’.

”Berliini on ollut jo 1800-luvulta lähtien etabloitunut taidekaupunki ja erityisesti teatterin, musiikin ja kirjallisuuden keskus. Täällä ei kauheasti kysellä eikä tuijoteta perään. Seksuaaliset vähemmistöt saavat kukoistaa. Osalla ravintoloista ei ole sulkemisaikaa.” Siis boheemia meiniä ja rappioromantiikkaa? ”No jaa, siitä en tiedä. Aikuistenkin klubielämää, kuten teatteria ja musiikkia, on upeasti tarjolla.”

Ola Kolehmaisen ensimmäinen galleristi osoittautui ammattitaidottomaksi taiteen sisältöjen suhteen – ja lopulta myös entiseksi Stasi-ilmiantajaksi. Kolehmaisen silmät avautuivat. ”Galleristit ovat liikemiehiä, eivät filantrooppeja. Taidebisneksessä on hyvin vähän lakiin kirjattuja pykälä. On vain

© OLA KOLEHMAINEN

Ola Kolehmainen: In Its Own, 2006

käytäntöjä ja moraalisia sääntöjä sekä keskinäisiä, usein suullisia sopimuksia.” Tällä hetkellä Kolehmaisella ei ole berliiniläistä galleristia.

KUUSISATAA GALLERIAA

KFA Galleryn vastaava kuraattori ja osakas Helga Bischoff on seurannut Berliinin taide-elämää galleristina 12 vuotta. Berliinissä arvioidaan olevan 600 taidegalleriaa. ”Aloittaessani urani galleristina oli Berliinissä vain kymmenkunta uutta samankaltaista galleriaa. Uusia gallerioita syntyi erityisesti Mitteen Kunstwerken ympärille, Auguststrasselle ja lähikaduille.”

Bergstrassella Mittessä sijaitseva galleria on vihkiytynyt figuratiiviseen ja uusekspressionistiseen taiteeseen. Gallerian

16 nuoresta taiteilijasta on kaksi suomalaista, valokuvataiteilija Jyrki Parantainen ja taidemaalari Jukka Korkeila.

Bischoff ei etsi erityisesti suomalaisia taiteilijoita. ”Kyse on aina yksittäisistä taiteilijoista ja heidän taiteestaan. Syntyperällä ei ole mitään merkitystä. Suomalainen taide ei ole kovin hyvin esillä Berliinissä, vaikka aihetta olisi.” Bischoffia auttaa uusien suomalaisten kykyjen löytämisessä omat kontaktit. ”Myös internet helpottaa. Ei tarvitse matkustaa niin paljon. Ikävä tunnustaa, mutta en ole käynyt Suomessa kertakaan.”

Jos Berliini ei pääse periferiaan, pääsee periferia Berliiniin. Berliinissä asuu tällä hetkellä Kolehmaisen lisäksi parisenkymmentä suomalaista kuvataiteilijaa.

Keskellä on Mitte

© OLA KOLEHMANNEN

Ola Kolehmainen: Voluptuous, 2008

Kuvataiteilijoiden muuttoaallon jälkeen tulivat galleristit, kuraattorit ja yksityiset keräilijät.

TAITEEN SEURAPIIRIT

Suomalaista valokuvataidetta Berliinissä tekee tunnetuksi myös Gallery TaiK, joka sijaitsee kivenheiton päässä KFA Gallerysta. Galleriassa on esillä Helsinki Schoolin eli Taideteollisesta korkeakoulusta valmistuneiden ja siellä opettajien valokuvataiteilijoiden teoksia. Gallerian kuraattori on **Timothy Persons**. "Berliinissä on helppo luoda pitkäaikaisia kontakteja, tavata kollegoita ja vaihtaa informaatiota. Huomiotta jääminen on jokaisen omaa laiskuutta", summaa vuoroin Berliinissä ja Pariisissa asuva Persons.

"Monilla merkittävillä yksityisillä keräilijöillä on vähintäänkin kakkosasunto Berliinissä. He tulevat ja menevät, osallistuvat kaupungin taidetapahtumiin. Mitten taidegallerioiden yhteinen, toukokuun alussa pidettävä Gallery Weekend on yksi tällainen tapahtuma. Siihen osallistuu galleristeja, taiteilijoita ja kuraattoreita ympäri maailmaa."

Viime vuosina monet ulkomaalaiset galleriat ovat avanneet toimipisteen Berliinissä.

niin. Helga Bischoff arvelee, että nämä mm. sveitsiläisten ja amerikkalaisten gallerioiden filiaalit eivät välttämättä ole rahantekokoneita. "Kakkosgalleria täällä on halpa tapa markkinoida. Kyse on enemmän näyteikkunasta kuin myynnistä. Ison gallerian vuosivuokra Berliinissä voi olla samalla tasolla kuin viikko Art Basel -taidemessuilla."

JUHLIEN JÄLKEEN

Talouskriisi on iskenyt myös Berliinin taidemarkkinoihin. Se on ajanut muutamien ison galleristinimen takaisin Atlantin taakse. "Ylikuumentuneet taidemarkkinat saivat välittömästi tuta viime syksyn pörssiromahduksen. Tällä hetkellä ei kenelläkään ole helppoa", toteaa Bischoff.

Lama hiljentää taidekauppaa mutta gallerioiden ovet käyvät entiseen tahtiin. Turistit ovat löytäneet Mitten galleriakadut. Galleristi ei kuitenkaan ole varauksetta innoissaan taidematkaileijoiden määrän kasvusta. "Turistit ja erityisesti reppumatkaajat eivät avaa gallerian ovea taiteen hankkimis mielessä."

Ongelmia tuo myös galleristien viehätymys Mac-tietokoneisiin. Gallerioihin murtaudutaan tämän tästä taka-

MICHAEL HUGHES

Berliiniin asettunut, Helsingissä vuonna 1964 syntynyt Ola Kolehmainen on tämän hetken kansainvälisimpiä suomalaisvalokuvaajia. Kolehmainen vaihtoi journalismiopinnot valokuvaukseen ja valmistui Taideteollisesta korkeakoulusta 1999.

Hänen teoksiaan on useissa kansainvälisissä kokoelmissa ja niitä on nähty laajalti sekä yksityisnäyttelyissä että mm. Helsinki Schoolin kiertonäyttelyissä. Kolehmainen on tullut tunnetuksi suurikokoisista valokuvistaan, joissa arkkitehtuuri muuntuu löytöretkiksi näkemisen mahdollisuuksiin ja kuvan rakennusaineisiin.

Kolehmainen *A Building Is Not a Building* -näyttely avautuu helmikuussa. Kiasman aulaan ripustetaan jättikokoinen, lähes 20 metriä leveä valokuvateos *Composition With David and Goliath*. Kiasman tukisäätiö on mahdollistanut -teoksen toteutuksen.

huoneissa sijaitsevien tietokoneiden vuoksi.
"Uskon, että seuraava trendi on perustaa gallerioita katutason yläpuolelle."

"Berliini on nykyään erilainen. Berliinissä on edelleen valtavasti tarjontaa, on korkeakulttuuria ja alakulttuureita. Mutta yleinen ilmapiiri ei ole enää niin intellektuelli tai politisoitunut kuten 1980-luvun Länsi-Berliinissä. Muurin murruttua ei ollut enää mitä vastaan taistella. Kapinan tilalle tuli individualismi", pääättelee Bischoff.

□ Kaija Suni

www.helsinkischool.fi
www.kfa-gallery.com

Tohtori Pentti Kouri 1949 – 2009

Tohtori ja taiteen kerääjä Pentti Kouri kuoli vaikean sairauden murtamana tammi-kuussa. Kiasman kokoelmien sydän on Kouri-kokoelma, jonka Opetusministeriö hankki ja lahjoitti Kiasmalle avajaisvuonna 1998. Kokoelma oli laajasti esillä **FULL HOUSE Kouri-kokoelma ja minimalistisia seikkailuja Amerikasta** -näyttelyssä vuoden vaihteessa.

Pentti Kouri ehti nähdä **FULL HOUSE** -näyttelyn avautuvan Kiasmassa lokakuussa. Hän oli myös paikalla näyttelyn avajaisissa ja kokoelmasta tehdyn kirjan julkistamistilaisuudessa. Ennakoavajaisissa pitämässään puheessa Kouri mainitsi erityisen suhteensa Kiasmaan, joka on jatkunut koko museon eliniän.

Henkilökohtaisesti minuun teki Pentissä suurimman vaikutuksen hänen nöyrä ja utelias asenteensa taidetta ja taiteilijuutta kohtaan. Muutama vuosi sitten kiersin Kiasman näyttelyitä hänen kanssaan ensimmäistä kertaa. Pentti tunsu osan näyttelyn taiteilijoista henkilökohtaisesti ja kertoi mielellään yksityiskohtia tapaamisistaan heidän kanssaan. Taiteesta puhuminen oli hänelle mieluisaa ja olisin toivonut näitä keskusteluja vielä paljon lisää. Vahvin muistoni hänestä on kuitenkin hetki, jolloin hän näki **FULL HOUSE** -näyttelyn ensimmäistä kertaa – yksin, nöyränä taiteen edessä, onnellisena mahdollisuudestaan vaikuttaa omalta osaltaan taiteen historiankirjoitukseen.

□ Berndt Arell, museonjohtaja, Kiasma

*“Tämän päivän hyvä johtaminen on inspiroivaa ja inhimillistä.
Kun organisaation luovuustaso nousee, yritys moninkertaistaa
mahdollisuutensa menestyä.”*

*“Today’s leadership is inspiring and humane.
When organization’s creativity level rises, the company
multiplies chances for success.”*

WWW.LIEKEISSA.FI

TBWA\HELSINKI

TBWA\Helsinki on Suomen johtava markkinoinnin konsultointi- ja suunnitteluryhmä, johon kuuluvat mainostoimisto PHS, markkinointitoimisto POINTER, designitoimisto TANGO, myynti- ja markkinointitoimisto TEQUILA, viestintätoimisto TOPIC, Internetkonsultti DIEGO ja markkinoinnin insourcing-palveluita tarjoava NORTH. TBWA\Helsingin toimitusjohtaja on Petteri Kilpinen. www.tbwa.fi

TBWA\Helsinki is Finland’s leading marketing consulting and planning group that includes Advertising Agency TBWA\PHS, Marketing Agency TBWA\POINTER, Design Agency TBWA\TANGO, B2B Sales and Marketing Agency TEQUILA, Communications Agency TBWA\TOPIC, Internet Consultant TBWA\DIEGO as well as Insourced Marketing Services Agency TBWA\NORTH. The CEO of TBWA\Helsinki is Petteri Kilpinen. www.tbwa.fi

Tulossa kesällä

Luontoa ja luonnotonta

Miten mies esittää tunteitaan? Onko kaikkien vieläkin pakko olla heteroita? Millaista on rujouden kauneus?

Luontoa ja luonnotonta -näyttely sekoittaa sukupuolten pakkaa ja etsii miesten tuottamista teoksista maskuliinisuuden lisäksi myös feminiinisyttä. Luonto ja keino-tekoisuus ovat osa teosten aihepiiriä. Näyttely tarjoaa näkökulman miestaiteilijoiden toiminnan monimuotoisuuteen ja monikulttuurisuuteen. Mukana on teoksia, jotka käsittelevät kriittisesti katseen ja kuvan suhdetta ja joissa on sekä kuvataiteen traditioita että nykyajan mediakuvastoa.

Taiteilijat ovat Jan-Erik Andersson, Kalle Hamm ja Dzamil Kamanger, Jukka Korkeila, Jouni Kujansuu, Pekka Niskanen, Harri Pälviranta, Kari Soinio ja Viggo Wallensköld. Näyttelyn ovat kuratoineet Marja-Terttu Kivirinta ja Leena-Maija Rossi. □

Horror Vacui

Kolme vahvaa kotimaista taiteilijaa, Kimmo Schroderus (s.1970), Markus Copper (s. 1968) ja Jari Haanperä (s.1957), keskittyvät tilallisiin kysymyksiin. Näyttelyn nimen Horror Vacui mukaisesti he kammoavat tyhjää tilaa ja täyttävät sen voimakkailla ideoilla, veistoksellisilla massoilla, motorisoiduilla esineillä, liikkuvalla kuvalla, valoilla ja äänillä. Näyttely muodostaa voimakkaan kokonaisuuden, jossa käsitellään uudelleen tilan ja mittakaavan käsitteitä. Perinteinen käsityötaito ja teknologia sulautuvat toisiinsa, veistos- ja mediataiteen rajoja koetellaan.

Näyttely laajenee myös näyttelytilojen ulkopuolelle. Kiasman pääsisäänkäynnin eteen kohoaa Kimmo Schroderuksen jättiläismäinen veistos Mörkö (2006–2007). Kaikilta taiteilijoilta nähdään näyttelyssä myös uusia teoksia. □

Anna luovuuden virrata.

On rohkeutta kyseenalaistaa totutut tavat ja virrata tuntemattomille vesille. Uuden etsiminen vaatii näkemystä ja kykyä oppia uutta. Deloitte on Suomen johtavia asiantuntijapalveluyrityksiä. Haluamme tarkastella maailmaa erilaisista näkökulmista ja uskallamme uida myös vastavirtaan. Laaja palvelutarjontamme varmistaa kattavan kokonaisnäkemysten asiakkaidemme monimutkaisiin haasteisiin.

Taide on arkea ja elämää

Kiasman tuore kokoelmaintendentti Pirkko Siitari on työstänyt tiiminsä kanssa jo puolisen vuotta maaliskuun lopussa avautuvaa Oikeilla jäljillä... -kokoelma-
näyttelyä. Raskaimmat lapiohommat, eli näyttelyn konsepti ja teosvalinnat on tehty. Edessä on vielä kirjoittamista, kirjan toimittamista ja näyttelyn
avauduttua paljon puhetta. Siitari elää vankasti kuvataiteen maailmassa. Nykyaide on osa arkea niin töissä kuin kotioloissa.

Taustalla Pinar Yolacanın valokuvateoksia,
jotka ovat esillä Oikeilla jäljillä...
-kokoelmaesityksessä

PIRRE MINKKANEN / KKA

Pirkko Siitarin työkenttään kuuluvat Nykyaiteen museo Kiasman kokoelmien 8000 nykytaiteen teosta sekä kokoelmien kartuttaminen. Kiasman tehtävä on tehdä tunnetuksi niin suomalaista kuin kansainvälistäkin nykytaidetta. Kokoelmien painopiste on suomalaisessa taiteessa. Vuosittaisten kokoelmaesitysten lisäksi Kiasmassa järjestetään vaihtuvia näyttelyitä sekä lukuisa määrä pienimuotoisempia näyttelyitä ja tapahtumia.

Kiasma on osa Valtion taidemuseota samoin kuin Ateneumin taidemuseo ja Sinebrychoffin taidemuseo. Kiasman kokoelmissa on teoksia, joiden taiteilijat ovat aloittaneet työskentelynsä 1960-luvulla tai sen jälkeen.

**Kiasma on pyhitetty nykytaiteelle.
Millainen ympäristö nykytaiteen museo on?**

Nykyaiteen museo on varmasti haastavin museokonsepteista. Olisi osattava nähdä mikä on tärkeää tässä ja nyt. Onhan meillä monta mielenkiintoista vuosikymmentä, joista ammentaa. Rajanveto erityisesti nykytaiteen ja modernismin välillä on usein yleisölle epäselvä. Meidän roolimme on tehdä nykyaide tunnetuksi.

On muistettava, että Valtion taidemuseon kokoelmat ovat kaikkien kolmen museoyksikön käytettävissä. Kun haluamme rinnastaa tai taustoittaa jotain nykytaiteen ilmiötä, voi Kiasma lainata teoksia. Esimerkiksi seuraavassa kokoelmaesityksessä tullaan näkemään Laila Pullisen veistos Ateneumin kokoelmista.

Mikä on mielestäsi Kiasman kokoelmien merkitys?

Museokokoelmat ovat ylipäätään merkittäviä vasta silloin, kun niitä käytetään. Kokoelmien käyttämisessä tulee olla aktiivinen ja löytää uusia muotoja. Tuotamme vuosittain uuden kokoelmanäyttelyn, julkaisemme kirjoja ja tutkimuksia, lainaamme teoksia muille taidelaitoksille ja tuotamme kiertonäyttelyitä. Meillä on myös kokoelmateoksia esittelevä verkkopalvelu. Tulevaisuuden suunnitelmiin kuuluu kokoelmia kattavasti esittelevä kirja, jota ryhdymme työstämään tänä keväänä. Monella tavalla käytettyinä kokoelmat tavoittavat laajasti monenlaisia ihmisryhmiä.

Meidän tehtävämme on kartoittaa, mitä taiteessa tapahtuu juuri nyt ja säilyttää tätä taidetta tuleville polville. Kiasmalla on erinomainen kokoelma suomalaista ja Suomen lähialueiden nykytaidetta. Siksi kokoelmamme on kansainvälisestikin kiinnostava. Meillä on myös merkittävää ulkomaalaista nykytaidetta kuten Kourikokoelma, josta nähtiin esimerkkejä hiljaitain Full House -näyttelyssä. Kansainväliset taiteilijat antavat museolle oman painoarvonsa.

Miksi Kiasmalla ei ole museon kokoelmista läpileikkausta antavaa perusnäyttelyä?

Tämä on pohtimisen arvoinen asia. Tällä hetkellä Kiasmalla ei ole tiloja pysyväille kokoelmanäyttelyille. Näen vaihtuvat näyttelyt kuitenkin hedelmällisenä tapana työskennellä kokoelman kanssa. Silloin joudumme jatkuvasti etsimään tuoreita näkökulmia kokoelmaan.

Oikeilla jäljillä... on Kiasman uusi kokoelmanäyttely. Kerro näyttelyn teemasta ja miten siihen päädyttiin?

Näyttelykonseptit syntyvät monien tekijöiden summasta. Yksi lähtökohta oli Suomessa nähtävissä oleva neopopiksi, rock- tai hevi-aseteksi kutsuttava nykyaikaisen taiteen ilmiö. Esimerkiksi taiteilijat Jiri Geller ja Riiko Sakkinen käyttävät usein teoksissaan populaarikulttuurin ja mainonnan kuvastoa. Lopullisessa teoksessa merkitykset muuttuvat tai alkuperäiset lähtökohdat eivät ole enää edes nähtävissä. Monilla taiteilijoilla on aktiivinen suhde koko visuaaliseen kulttuuriin rajoittamaan kenttään.

Oikeilla jäljillä... näyttää muun muassa miten visuaalisen kulttuurin kirjo näkyy nykyaikaisessa, millaisia jälkiä ja merkkejä on kulkeutunut osaksi teoksia. Näyttelyssä on kyse myös muistakin jäljistä, kuten muistin ja kehon jäljistä.

Taide on tänään aktiivisessa suhteessa ympäröivään todellisuuteen ja arkikokemuksiimme. Taiteen ja arjen yhdistäminen on nähty vastareaktion modernistiselle taidekäsitykselle, jolle taide, taiteilija ja taiteilijuus olivat autonomista, norsunluutornissa elävää todellisuutta.

Onko taiteilijan rooli muuttunut, jos taide on arkipäiväistynyt?

Taiteilijoiden yhteiskunnallinen toimintakenttä on laajentunut. Taiteilijuus voi tänään olla myös jotakin muuta kuin taideteosten tekemistä. Taiteilija voi esimerkiksi luoda uusia tilanteita tai konsepteja, kuten esimerkiksi Jani Leinonen, jonka Taidesupermarket Pikassossa myytiin nykytaidetta, tai yhteisötaiteilijat, jotka työskentelevät yhdessä erilaisten ryhmien kanssa. Monet taiteilijat toimivat myös esimerkiksi kuraattoreina tai kirjoittajina.

Miten voi päästä Kiasman kokoelmataiteilijaksi?

Hankimme teoksia sisällöllisten merkittävyyksien ja laatukriteerien mukaan, joita on vaikea yksiselitteisesti määritellä. Emme hanki

teoksia teknisistä lähtökohdista tai tietyn genren sisältä. Eli emme osta valokuvataidetta tai maalaustaidetta sinänsä. Teosta hankittaessa mietimme sitä osana kokoelmaa ja sen merkittävyyttä tässä ajassa. Hankinnan taustalla voivat olla myös tulevat näyttelysuunnitelmat.

Miksi nykytaidetta pidetään vaikeana?

Aikalaistaidetta on aina pidetty ongelmallisena. Ajatellaan nyt vaikka impressionisteja, joita ei omalla aikanaan lainkaan hyväksytty. Nykyään impressionistisia maalauksia pidetään ihanina, romanttisina ja kauniina, jopa ylikkauniina. Sama pätee moneen muuhun taidesuuntaukseen.

Nykytaide käsittelee useimmiten ihmisille yhteisiä asioita. Katsojan aktiivista roolia on viime vuosina korostettu teosten merkitysten määrittelijänä. Tämä on vapauttavaa ja sallii monenlaisen puheen taiteesta. Jokaisen oma kokemus ja näkemys taiteen äärellä ovat arvokkaita.

Käytännön vinkkejä, miten nykytaidetta tulisi lähestyä?

Nykytaiteen katsomiseen ei ole muuta neuvoa kuin uteliaisuus ja avoin mieli. Taidetta ei tarvitse väkisin yrittää ymmärtää. Teokset tulee kokea vapaasti. Mieli saa olla vapaa. Useat teokset vetoavat sekä tunteeseen että älyyn, joita voi käyttää tilanteen mukaan sopivassa suhteessa.

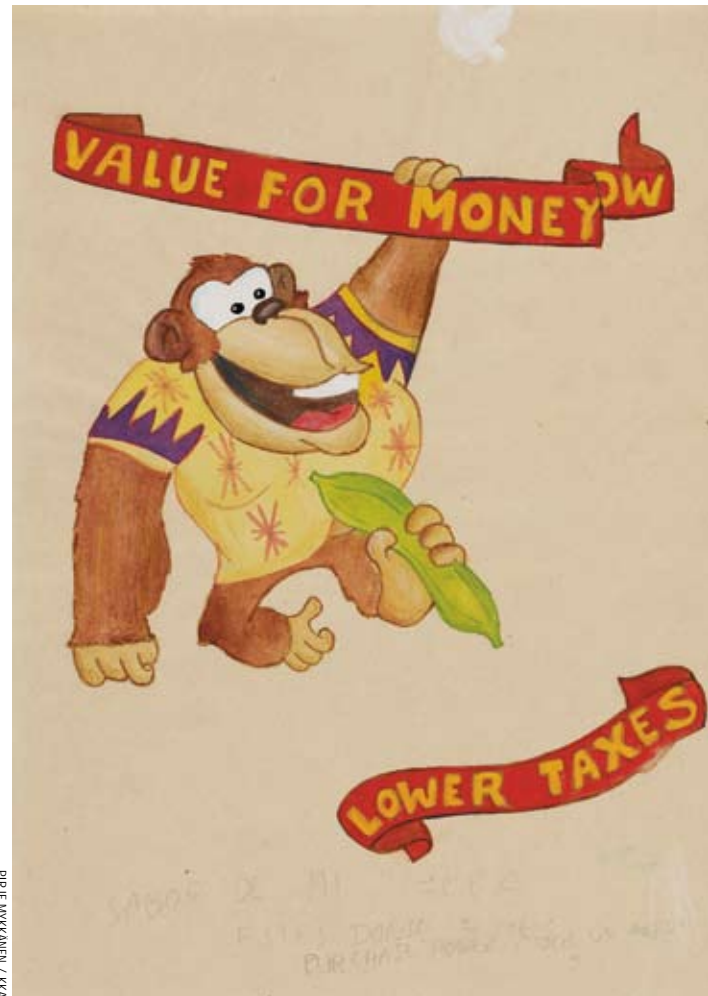
Teemme nykytaidetta tunnetuksi erilaisten kanavien kautta. Tärkeä rooli tässä on pedagogisella osastollamme eli pedalla. Peda on tehnyt ja tekee korvaamatonta työtä.

Millainen taide kiinnostaa sinua eniten?

Minua puhuttelevat monenlaiset teokset mutta ehkä viime aikoina enemmän sellaiset, jotka viittaavat itsensä ulkopuolelle. Olen kiinnostunut sisällöistä, jotka puhuvat tästä päivästä.

Onko taidearjen ulkopuolella elämää?

Elämäni on taiteen kyllästävä, mutta kyllästyminen taiteeseen ei pääse. Meillä on taidetta kotona ja aviomieheni on taiteilija. Taide on arkea ja elämää ja ollut sitä jo yli 20 vuotta. Nuorin poikani on asettunut siinä mielessä oppositioon, että hän ei suostu käymään museoissa. Hänellä taitaa olla ihan kotitekoiset syynsä.

PIRIE IMKKANEN / KKA

Kuvasimme sinut kokoelmanäyttelyyn tulevien Pinar Yolacanin valokuvien kanssa. Mikä on suhteesi valokuvaan?

Toimin Oulussa 90-luvulla Pohjoisen valokuva-keskuksen johtajana, jossa erikoistuin kansainväliseen nykyvalokuvaukseen. Olin myös viisi vuotta Valokuvataiteen museon näyttelypäällikkönä. Lisäksi olen Valokuvataidetoimikunnan jäsen. Taustani on vahvasti valokuvassa ja kannan sitä tietenkin mukana. Mutta se ei merkitse, että keskittyisin vain yhteen välineeseen. Teen töitä koko nykytaiteen laajan kirjon kanssa. Ensimmäinen hankintaesitykseni Kiasmalle oli muuten veistos!

Kaija Suni

AVA BRACE, KRISTINA KILPE

Ensin valtaamme Liverpoolin museot

Island of Ego on esillä Tate Liverpoolin kansainvälisessä taidebiennaalissa. Museovieraat suhtautuvat hieman varauksella rönsyilevään paperi-installaatioon. Syystäkin. Teoksen luonut kollektiivi on nimeltään Kultu, ryhmä Kiasman nuoria kulttuuritulkkeja.

Kultu on yksi ryhmistä, jotka saivat kutsun Liverpooliin lokakuun 2008 lopussa. Kutsujana oli Young Tate, Liverpoolin nuorista taideaktiiveista koostuva joukko. Tarkoitus oli tutustuttaa Helsingistä, Lontoosta, Pariisista ja Madridista tulevat ryhmät toisiinsa. Joka ryhmällä on sama tavoite: tehdä museoista houkuttelevia paikkoja muille nuorille.

NUORET MUSEOON

Kultun ja esimerkiksi Lontoossa toimivan Tate Forumin jäsenet on valittu samoin perustein: kiinnostus taiteeseen ja kokemus kulttuuri-vähemmistöasemasta. Näillä nuorilla olisi keinoja houkutella museoihin tärkeä ryhmä: maahanmuuttajataustaiset nuoret. Liverpoolissa Kultut eivät epäröineet ottaa kontaktia muihin. Kultuista vain osan äidinkieli on suomi. Jokaisella on vahva englantia ja monet ovat kaksikielisiä.

TAIDETTA JA UUSIA YSTÄVIÄ

Tutustumisen vauhdittamiseksi jokainen ryhmä oli suunnitellut muille ryhmille 45-minuuttisen työpajan. Kultujen Fantastic Portraits -työpajassa uudet ystävät saivat itsestään luonnollisen kokoisen muotokuvan. Ensin kaikista piirrettiin ääriiivapiirustus. Tutustumisen ja esittäytymisen lomassa ääriiivapiirustuksiin piirrettiin asioita, joita ihmiset oppivat toisistaan.

Kultun teos Island of Ego syntyi espanjalaisryhmän työpajassa. Kultuja pyydettiin keksimään uusi tekniikka läpimurtoteoksensa toteuttamiseen. Syntyi idea tehdä paperiveistos silmät kiinni.

Osa ryhmästä taitteli paperiveineitä, jotka kiinnitettiin teokseen. Teosta luonnehdittiin Kiasman alter egoksi. Työpajan päätteeksi ranskalaiset kehottivat Kultuja toimittamaan teoksensa museoon. Ryhmä tulosti teokselle myös nimikyltin. Museovalvoja jäi hiljaiseksi, kun ryhmä nuoria saapui valtaamaan toisen kerroksen galleriaa.

MUSEO KLUBIKSI

Osa museon toimintaa oli Young Taten nuorten järjestämä Halloween-juhla. Sitä oli mainostettu Facebookissa ja markkinoitu Tate Liverpoolissa julistein ja flajjerein. Nuoret ottivat tilan omakseen ja liikkuvat museossa kuin millä tahansa klubilla. Osa näyttelytiloista oli avoinna ja monet pysähtyivät myös katsomaan taidetta.

Viimeisenä päivänä ryhmät pohtivat yhteistyön jatkoa. Kiasman kulttuuritulkki Carolin Piotrowski esitti vastaavan tapaamisen järjestämistä kerran vuodessa. Ennen mahdollisia tapaamisia tai yhteisprojekteja ryhmät keskustelevat valmisteluista kaikille avoimella internet-foorumilla.

Sykyiseen Liverpooliin kohosi neljäpäiväisen tapaamisen aikana raikas ja luova tunnelma, joka viritettiin äärimmilleen yhteisissä keskusteluissa. Nuorille kaikki on mahdollista.

□ Petra Vuolanen

Kirjoittaja on yksi Kiasman 14:sta kulttuuritulkeista. Ryhmien matkat Liverpooliin rahoittivat EU:n kulttuurirahasto ja British Council.

Taide ja näkymätön todellisuus

...jatkoa sivulta 4

Metropoliitta Ambrosiuksen mielestä on mahdollonta käsitellä eri uskontoja tasapuolisesti. Paitsi tietenkin siinä tapauksessa, että termi tasapuolisuus merkitsee avointa, kiinnostunutta suhtautumista. Jokaisella on kuitenkin omat henkilökohtaiset prioriteettinsa ja "tässä mielessä se on niin kuin rakkauskin, aina fokusoitunut tiettyyn kohteeseen. Silloin ei olla enää sosiologeja."

PEILAAMISTA JA PROSESSOINTIA

Ambrosius ei ole, kuten hän asian ilmaisi, "ikinä" kokenut, että muut uskonnot haastaisivat hänen hengellistä vakaumustaan. Hän on päinvastoin kokenut, että omaa vakaumustaan voi peilata kohtaamalla muita uskontoja ja niiden uskonnollisia kuvia. "Sillä eihän mikään uskonto ole valmis paketti, joka kerran haukataan ja sitten omistetaan totuus, vaan se on ennemminkin prosessi ja kysymys ihmisen henkisestä ja hengellisestä kasvusta."

Kristillisellä uskonnolla ja traditioilla on paljon yhtymäkohtia Aasian korkeisiin uskontoihin. Yksi yhtymäkohta on kysymys pyhydestä. Se on vahvasti yhteinen. Metropoliitta Ambrosius näkee Aasian uskonnoissa paljon hengellistä viisautta, jota voimme lukea ja josta voimme oppia.

□ Päivi Oja

© Nokia 2009.

Nokia 5800 XpressMusic

SOITA
KOSKETA
JAA

NOKIA
Connecting People

- Kristallinkirkas soundi
- Huippuluokan streokaiuttimet
- Kosketusnäyttö, joka tuntuu ja näyttää hyvältä
- 8 GB SD-muistikortille 6000 biisiä, 16 GB SD-muistikortille jopa 12 000 biisiä
- Suora yhteys Nokia Musiikki-kauppaan ja Share on Ovi –medianjakopalveluun

www.nokia.fi

Teatterituottaja taidemuseossa

”Teatterityö on tiimityötä. Teatteri on yhteisö, jolla on yhteiset pyrkimykset. Esimerkiksi ilman tekniikkaa teatteria ei tehdä”, kertoo Kiasma-teatterin vastaava tuottaja Riitta Aarniokoski.

”Teatterissa työntekijät ovat oman alansa asiantuntijoita, eli tavallaan johdan tai olen mukana asiantuntijatiimissä. Vastaavan tuottajan työ on huolehtia, että tiimi toimii ja arkipäivä sujuu. Vietämme muutenkin aikaa yhdessä ja ylläpidämme ammattitaitoista, rentoa työtettä. Hyvän ilmapiirin luomiseen pitää käyttää paljon aikaa”, toteaa parikymmentä vuotta teatteria tehnyt Aarniokoski.

Kiasma-teatteri on osa Nykyaiteen museon konseptia ja se toimii ennen kaikkea vierailuteatterina. Vastaava tuottaja käsittelee vuosittain 30–40 ohjelmaehdotusta ja tekee taiteelliset valinnat. Kiasma-teatterissa on pystytty rakentamaan ja vahvistamaan esitystaiteen kenttää. Tuottajan päivässä tämä merkitsee käytännössä sitä, että ”tapaamme kahta kolmea ryhmää, käymme läpi käytännön asioita, aikatauluja, rahoitusta, markkinointia, tiedotusta, lavastusta, tekniikkaa... eli kaikkea, mikä edesauttaa esityksen rakentamista tai rakentamista. Emme juurikaan puutu taiteelliseen sisältöön sen jälkeen, kun ryhmä on valittu. Ryhmät saavat vapaasti toteuttaa taiteellisen visionsa”.

Kiasma-teatterin /teatteri.nyt -festivaali luotiin aikanaan, jotta nykyesitystaiteen konteksti ja tapa tehdä teatteria näkyisi teatterikentällä laajemmin. **URB-festivaali** keskittyy kaupunkikulttuuriin ja laajentaa käsitystä urbaanista taiteesta. ”Osallistumme yhteiskunnassa käytävään keskusteluun tuotannoillamme.”

□ Päivi Oja

Teatterin keväässä mm. Aune Kallisen ensi-ilta, Pikseliähky 2009 ja Demokeskiviikot

YLIOPPILASTEATTERIN ARKISTO

HARDDISKO / VALENTINA VUKSIC, KUNSTHALLE VIENNA 2004

JANI-MATTI SALO

PIRJE MYKKÄNEV / KKA

Marita Liulia: Mikko, unipainaumat, 2000

Marita Liulia Choosing My Religion uskontoja jäljittämässä

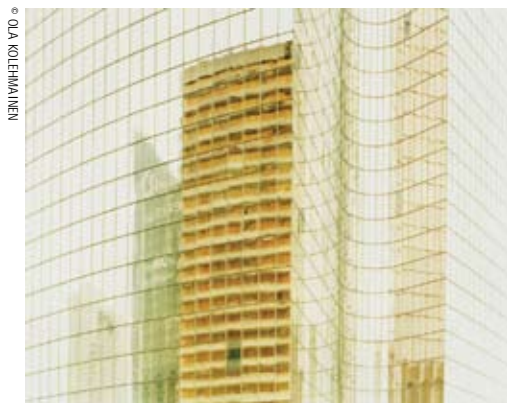
13.2.-19.4. Viides kerros

Choosing My Religion on Marita Liulian (s. 1957) uusin näyttelyprojekti, moniulotteinen tulkinta maailman pääuskonnoista. Valokuvat, maalaukset, videot, dokumentit, esineistö, tutkimusaineisto, kirja ja multimedia johdattavat ajankohtaiseen keskusteluun eri kulttuureista. □

Ola Kolehmainen A Building Is Not a Building valokuvia

26.2.-26.4. 4. krs

Kansainvälisimpiin valokuvataiteilijoihimme kuuluva Ola Kolehmainen (s. 1964) kuvaa arkkitehtuuria, mutta ei dokumentoiden, vaan löytöretkinä itse kuvan rakenteeseen: väriin, muotoon, sommitteluun, toistoon, pinnan ja syvyyden vaihteluun sekä heijastuksiin ja illuusioon. □

Ola Kolehmainen: Uninvited Reflection, 2006

Oikeilla jäljillä... kokoelmanäyttely

28.3. alkaen, 2. ja 3. krs

Uusi kokoelmanäyttely tarkastelee ihmistä, luontoa ja kulttuuria erilaisten jälkien kautta. Jälkiä löytyy läheltä ja kaukaa, ihmisruumiista mainoskuvastoon ja kaupunkitilaan. Jäljet voivat olla tietoisesti tai vahingossa syntyneitä merkkejä ja painaumia, joita jätämme tai kohtaamme päivittäin. □

Maarit Hohteri: Mikko, unipainaumat, 2000

KOKOELMAT

Kuvan jälkeen

1.3. saakka, 2. ja 3. kerros

Kuvan – tai kuvattomuuden – merkitys on kuvataiteen keskeinen kysymys modernismista nykytaiteeseen. Maksuton Kuvan jälkeen -ääniopas suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi.

Osana Kuvan jälkeen -kokoelmanäyttelyä:

Juha van Ingen 1.3. saakka, Huone X
Marja Kanervo 1.3. saakka, Mediateekki

Osana Oikeilla jäljillä... -kokoelmanäyttelyä:

Cristina Lucas 26.3.–7.6. Huone X

Kuraattorikierrokset

Ke klo 18 (yleisöopastuksen paikalla) Maksuton
Kiinnostaako näyttelyn tekijöiden näkökulma?
29.4. Leevi Haapala, amanuenssi
6.5. Eija Aarnio, amanuenssi
13.5. Pirkko Siitari, intendentti

TULOSSA

HORROR VACUI

15.5.–9.8. 5. kerros, Kontti ja Studio X

Markus Copper, Jari Haanperä, Kimmo Schroderus – kolme vahvaa kotimaista taiteilijaa keskittyä Kiasman kesänäyttelyssä tilallisiin kysymyksiin.

LUONTOA JA LUONNOTONTA

15.5.–30.8. 4. kerros

Näkökulma 2000-luvun mieheyteen nykytaiteen kautta. Mitä esittävät taiteessaan miehet, jotka eivät tyydy normioletuksiin? Mukana ovat Jan-Erik Andersson, Kalle Hamm & Dzamil Kamanger, Jukka Korkeila, Jouni Kujansuu, Pekka Niskanen, Harri Pälviranta, Kari Soinio, Viggo Wallensköld.

PUHEOHJELMAA

Katseen filosofiaa Miten taide voimauttaa?

To klo 17 Seminaari-tilassa. Maksuton.

29.1. Pauline von Bonsdorff, taidekasvatuksen professori
5.2. Heinrich Ilmari Rautio, taidemaalari
19.2. Minna Pöllänen, pianisti
5.3. Tapani Kokko, kuvanveistäjä
Yhteistyössä Kriittisen korkeakoulun kanssa.

Choosing My Religion -näyttelyn ohjelmaa:

Panoraama-keskustelut

Ke klo 18–19.30 Viides kerros. Museolipulla.
18.2., 1.4., 15.4. Marita Liulia esittelee näyttelynsä, jonka jälkeen museovierailta on mahdollisuus esittää kysymyksiä.

Uskonnon paikat -seminaari

Ke 8.4. klo 14–18 Kiasma-teatteri. Maksuton. Paikkoja rajoitetusti, sitova ilmoittautuminen 31.3. mennessä: arja.samulin@kiasma.fi

Uskontotutkijat ja taiteen ammattilaiset keskustelevat uskonnon paikoista. Paikalla mm. yliopistolehtori, dosentti Terhi Utriainen, taiteilija Marita Liulia ja tutkija Kimmo Ketola. Yhteistyössä Suomen uskontotieteellinen seura ja Helsingin yliopiston uskontotieteen laitos.

Viggo Wallensköld: Prinsessa, 2004

PAJA

Pajoja koskevat tiedustelut ja ilmoittautumiset (ellei toisin mainita) museolehtori Tuija Rantala: tuija.rantala@kiasma.fi, (09) 1733 6521.

AIKUISILLE JA LAPSILLE

Tehdään yhdessä

la klo 11–13 .30 ja 14.30–17

Lauantaipäivien työpajoissa lapset, nuoret ja aikuiset voivat kokeilla yhdessä luovuuttaan ja kädentaitojaan ammattilaisten ohjaamina. Virikkeinä ovat Kiasman näyttelyt.

Ilmoittautuminen aamupäivän pajaan ma-pe klo 9–12, p. (09) 1733 6509. Iltapäivän non-stop-pajaan ei tarvitse ilmoittautua. Pajaopas noutaa iltapäivän ryhmän klo 14.30 infopisteen luota, mutta mukaan voi tulla sen jälkeenkin, jos pajassa on tilaa. Alle 18-vuotiaille maksuton, aikuiset museolipulla.

17.1. Vakoiluveistos – rautalanka
24.1. Taivaan väri
30.1. 3 x Asia paja – paperitaittelu
7.2. Sanoja, loruja ja tarinoita – kollaasi
14.2. Haara – perus! – sätkynukke
21.2. Toteemi – veistos
28.2. Mielikuvituskaupunki – akryylimaalaukset
7.3. Arjen muodot ja mutkat – peitevärimaalaukset
14.3. Oma pesä – kierrätysmateriaalit
21.3. Hei me pelataan! – pelin rakentaminen
28.3. Tutkimusretki kaupunkiin – syanotypia
4.4. Kuva minusta – peitevärimaalaukset
18.4. Koristeltu – kasvomaskeeraus ja -maalaukset
25.4. Tule, kevät! – vesivärimaalaukset

Piipahduspaja pienille helmi-maaliskuu

Piipahda näyttelykäynnillä avoimessa työpajassa! Alle 4-vuotiaille ja heidän mukanaan tuleville aikuisille. Ei ennakoilmoittautumista. Alle 18-vuotiaille maksuton, aikuiset museolipulla. Vaunuparkki ala-aulassa.

Vauvojen värileikki helmi-maaliskuu

Miltä värit näyttävät, tuntuvat ja maistuvat? Värileikki 3–11 kk:n ikäisille vauvoille ja heidän mukanaan tuleville aikuisille. Värileikissä tutustutaan museoympäristöön näyttelysalleissa ja pajassa.

Ryhmään mahtuu 10 vauvaa aikuisineen. Alle 18-vuotiaille maksuton, aikuiset museolipulla. Ilmoittautumiset museolehtorille. Mahdollisuus ilmoittautua yhteen tai useampaan pajaan.

KIASMA-TEATTERI

PAINU MARJALA

Tilattava vauvojen värileikki

Vauvojen värileikkejä voi myös tilata äiti-vauva-ryhmille. Ryhmän koko 10 vauvaa aikuisineen. Pajamaksu 140 e (museon pääsymaksu ja ohjaus) + materiaalmaksu 3 e/vauva + 22% alv. Tiedustelut ja varaukset museolehtoriilta.

lisätietoa pajoista www.kiasma.fi/peda

AIKUISILLE

Tuttu ryhmä

Ystäville, työporukoille ja harrastusryhmille tarkoitettu työpajassa tutustutaan nykytaiteeseen tekemällä itse. Näyttelykynnin lisäksi työskennellään oppaan johdolla. Pääasiallisesti perjantaisin järjestettävät pajat kestävät 2-3 tuntia. Ryhmän koko enintään 15 aikuista. Pajamaksu 15 e/hlö sisältää pääsylipun, materiaalit ja ohjauksen, laskutus kuitenkin vähintään 150 e. Tiedustelut ja varaukset museolehtoriilta.

Kimppapaja

Yrittis- ja aikuisryhmille räätälöidyissä työpajoissa tutustutaan kollegoihin ja kavereihin nykytaiteen ja työpajatyöskentelyn merkeissä. Pajat suunnitellaan yhdessä työpajaohjaajan kanssa. Kesto on 2½-3 tuntia. Enimmillään 15 hlöä/ryhmä, 230 e + materiaalit 3/5/7 e / hlö + alv 22%. Tiedustelut museolehtoriilta.

Nykytaide omaksi

Nykytaide herättää keskustelua ja virkistää! Erilaisille terapia- ja kuntoutusryhmille suunnitelluissa työpajoissa tutustutaan näyttelyyn ja työskennellään pajassa. Ryhmän koko 10-12 henkeä. Kesto 2-3 tuntia. Maksuton. Tiedustelut museolehtoriilta.

KOULUT JA PÄIVÄKODIT

Ajankohtaista tietoa ja vinkkejä koulutyöhön löytyy www.kiasma.fi/kouluille

ENSI-ILLAT

SANNA KEKÄLÄINEN

Onni-Bonheur-Happiness

Ensi-ilta su 22.2. klo 19

Sanna Kekäläinen on kuulunut suomalaisen nykytanssin eturintamaan 1980-luvulta lähtien. Esitykset 26.2., 28.2., 1.3., 4.3., 5.3., 7.3., 11.3., 12.3., 15.3. klo 19, yleisökeskustelu 26.2. esityksen jälkeen

LIPUT 12/8 e

AUNE KALLINEN Toden näköinen

Ensi-ilta 25.3. klo 19

Yhteiskunnallisen trilogian toinen osa, jossa teemoja syvennetään ja karnevalisoidaan.

Esitykset 27.3., 28.3. klo 19 ja 29.3. klo 15, yleisökeskustelu 29.3. esityksen jälkeen

LIPUT 12/8 e

UND ER LIBET Bakkantit 3

Ensi-ilta 22.4. klo 19

Europideen tragediasta inspiroitunut esityssarja huipentuu viimeisiin juhliin, joiden ei toivoisi koskaan loppuvan.

Esitykset 24., 25., 26., 29.4. klo 19 sekä 30.4. klo 15, yleisökeskustelu 29.4. esityksen jälkeen

LIPUT 12/8 e

ERVI SIREN Ruusuikkuna

Ensi-ilta 14.5. klo 19

Ervi Sirén on vaikuttanut voimakkaasti suomalaisen tanssitaiteeseen 1970-luvulta lähtien.

Nykyään hän työskentelee koreografina ja tanssitaiteilijana.

Esitykset 15.5. klo 19, 17.5 klo 15, 20.5. klo 19, 22.5. klo 19, 24.5 klo 15

LIPUT 12/8 e

EERO-TAPIO VUORI / HELENA RATINEN

Walking on the Water

- Tanssittu hiljaisuuden keidas

Ensi-ilta Kiasman aulassa 31.5. klo 14-15

Ympäristöllinen butötanssiesitys / kehollinen installaatio.

Esitykset Kiasman ympäristössä, viimeinen

Kiasman aulassa 2., 3., 4., 5., 6.6. klo 14-15

MAKSUTON

FESTIVAALIT

Pikseliähky // Pixelache 2009 2.-5.4.

Elektronisen taiteen festivaali. Esityksiä, konsertteja, klubitapahtumia, näyttelyitä, seminaareja ja työpajoja. Mm. Alternative Economy Cultures -seminaari, jonka tarkoituksena on tutkia verkostojen ja talouden suhdetta.

www.pixelache.ac

6.3.-7.6. Mediateekki Capsula: Agnes Meyer-Brandis, Mireia C. Saladríguez ja Tommi Taipale
Näyttely kansainvälisen Capsulan poikkitäiteellisestä tutkimusmatkasta Siperiaan, täydellisen auringonpimennyksen vyöhykkeelle.

Circo - Helsingin nykyteatterifestivaali 8.-9.5.

Nykyteatterin kotimaisia ja kansainvälisiä huipputeoksia.

LIPUT 12/8 e

TAPAHTUMAT

Demokeskiviikko

Kuukauden ensimmäiset keskiviikot helmikuukuussa klo 17-20, Kiasman 1. kerros
Demokeskiviikko-illoissa nähdään kesken-eräisiä ideoita, prosessissa olevia esityksiä ja harjoituksia. MAKSUTON

Salainen uudelleen koulutusleiri

Rekrytointitapahtuma 28.2.-1.3. klo 12-16
Seminaari-tila

Tervetuloa mukaan muuttamaan! Tarkoituksena on ottaa yleisö mukaan harjoituksiin workshop-muotoisissa tapahtumissa. ILMOITTAUTUMINEN rekrytointitapahtumassa Kiasmassa tai ryhmän verkkosivuilla www.toisissatiloissa.net
MAKSUTON

Tampereen parhaat 14.3. klo 18

Tampereen elokuvajuhlilla juuri palkittuja lyhytelokuvia.

LIPUT 7/5 e

www.tamperefilmfestival.fi

Edge of Europe / Ylva Gislénin presentaatio

"Häiritsevä praktiikka"

21.3. klo 15, Seminaari-tila

Edge of Europe -projekti toteuttaa mm. Ylva Gislénin presentaation, avoimen kirjoituspiirin ja taiteellisen laboratorion.

MAKSUTON

www.edgeofeurope.net

INFO

Nykytaiteen museo Kiasma
Mannerheiminaukio 2, 00100 Helsinki
Info (09) 1733 6501, info@kiasma.fi

Kiasma on avoinna
ti 10-17, ke-pe 10-20.30, la-su 10-18.

Liput
Museolippu 7/5 e, alle 18-vuotiaille vapaa pääsy. Ilmaislta joka kuukauden ensimmäinen keskiviikko klo 17-20.30.

Kiasma on liikkumisesteetön.
Opaskoirat ovat tervetulleita. Lipunmyynnissä ja teatterissa on tele/induktiosilmukka.

www.kiasma.fi
Tutustu ohjelmistoon tai liity maksuttomalle Kiasmail-postituslistalle.

www.kiasma.fi/shop
Tutustu ja tilaa. Verkkokaupasta saa näyttelyluettelot ja Kiasma-tuotteet.

www.kiasma.fi/peda
Ideoita opastuksille: Taidetulkki-opastus, arkkitehtuurikierros, K-60 -kierros... Lue lisää.

Café Kiasma on avoinna
ti 10-17, ke-pe 10-20.30, la-su 10-18.
p. (09) 1733 6661.

Kiasma-kauppa on avoinna
ti 10-17, ke-pe 11-19, la-su klo 10-18.
p. (09) 1733 6505.

Kiasman Ystävät ry
Lisätietoja toiminnasta p. (09) 1733 6595.
tai www.kiasma.fi/kiasmanystavat

PIETRI VIRTANEN / KKA

OPASTUKSET

Yleisöopastukset ajankohtaisiin näyttelyihin
Ke ja pe klo 18. Su klo 15. Museolipulla.
Vetäjinä Kiasman oppaat tai kuraattorit.
Ruotsinkielinen yleisöopastus joka kuukauden ensimmäinen sunnuntai klo 12. Museolipulla.

Tilattavat opastukset
Näyttelykierrokset kunkin ryhmän toiveiden ja tarpeiden mukaisiksi.
Tilaukset ma-pe klo 9-12 p. (09) 1733 6509.
Hinnat arkisin 65 e, sunnuntaisin 80 e.
Opastuskielet ovat englanti, espanja, ruotsi, saksa, suomi ja venäjä.

Ääniopas kokoelmanäyttelyyn
Ääniopas tuo taustatietoa kokoelma näyttelyyn. Äänioppaan voi ladata myös ilmaiseksi omaan MP3-soittimeen osoitteesta www.kiasma.fi. Suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi.

Lasten Kiasma-radio
Kiasma-rakennus lasten silmin. Suunnattu aikuisille.
Sisältyy äänioppaaseen. Lasten Kiasma-radion voi ladata ilmaiseksi omaan MP3-soittimeen osoitteesta www.kiasma.fi.

Muutokset mahdollisia.

Kiasma-lehti | Julkaisija: Nykytaiteen museo | Vastaava toimittaja: vs. tiedotuspäällikkö Kaija Suni 09-1733 6507 | Toimitussihteeri: tiedottaja Päivi Oja 09-1733 6534 | Verkkototeutus: viestintäassistentti Sami Orpana 09-1733 6533 | Toimituksen osoite: Kiasma, Nykytaiteen museo, Mannerheiminaukio 2, 00100 Helsinki | Puh. 09-173 361, Fax 09-1733 6503 | Internet: www.kiasma.fi | E-mail: kiasma-lehti@kiasma.fi | ISSN 1455-173X | Ulkoasu ja taitto: Timo Vartiainen | Painopaikka: F.G. Lönnberg | Toimitus ei vastaa ohjelmisto-aikatauluihin tulleista muutoksista. | YHTEYSHENKILÖT | Museonjohtaja Berndt Arell, Museonjohtajan assistentti Tuula Vuorio 09-1733 6516 | Näyttelyintendentti Arja Miller 09-1733 6537, kokoelmaintendentti Pirko Siitari 09-1733 6519 | Museopedagogiikka: vs. vastaava museolehtori Minna Raitmaa, 09-1733 6515 | Kiasma-teatteri: vs. vastaava tuottaja Riitta Aarniokoski 09-1733 6512 | Yhteistyöpäällikkö Sanna-Mari Jäntti 09-1733 6653 | Tilavuokraukset, yhteistyökoordinaattori Päivi Hilska 09-1733 6668 | Opasvaraukset 09-1733 6509 | Kiasman Ystävät ry 09-1733 6595 | Nykytaiteen museo Kiasma kuuluu Valtion taidemuseoon

Deloitte.

NOKIA
Connecting People

PHS\

CISION

Dagmar

LÖNNBERG
PRINT & PROMO

TANGO\